

หลักสูตรแกนกลาง
การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
สำหรับบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ
[Developmental Surveillance and Promotion
Manual (DSPM) Program]

สารบัญ

หลักสูตรแกนกลางการใ้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำหรับบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ	3
- โครงสร้างหลักสูตร ฯ	5
- รายละเอียดรายวิชา/บทคัดย่อประเด็นเนื้อหาที่สำคัญ	5
- แผนการสอน/แผนการจัดการเรียนรู้	8
- ตัวอย่างใบงานฝึกปฏิบัติ (ประเด็นการสื่อสารในกรณีสมวัย สงสัยล่าช้าและส่งต่อ)	9
ภาคผนวก	11
- ผู้ทรงคุณวุฒิ	11
- รายชื่อวิทยากรอบรม	12
- แบบสอบถามประสบการณ์ (ก่อนอบรม)	19
- แบบประเมินทักษะการใ้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)	20
- แบบบันทึกการสังเกตการณ์การให้คำปรึกษา	22
- ทักษะการสื่อสาร: การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการของลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง	24
บรรณานุกรม	
รายชื่อคณะทำงาน	

หลักสูตร

1. ชื่อหลักสูตร การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำหรับบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ [Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Program]
2. หน่วยงานรับผิดชอบ กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
3. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

เด็ก เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ การลงทุนเพื่อการสร้างเด็กไทยให้มีคุณภาพ การป้องกันแก้ไขสาเหตุและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ มีผลดีต่อการสร้างคนที่มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต การสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ในเวลา 18 ปีที่ผ่านมาพบว่า เด็กปฐมวัยร้อยละ 30 หรือ 1 ใน 3 มีพัฒนาการล่าช้า (กรมอนามัย, 2557) และผลการสำรวจระดับเขาวนัญญาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ.ศ. 2559 =98.23 (กรมสุขภาพจิต, 2559) ต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากลที่ระดับ 100

รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ สำหรับพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยตามช่วงวัย โดยให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม รวมถึงองค์กรหลักอื่น ๆ ร่วมรับผิดชอบช่วยกันขับเคลื่อนนโยบายเด็กปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 - 2564) ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะทางสมอง ทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะสังคมที่เหมาะสม ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ พร้อมทั้งผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง

ในปี พ.ศ. 2558 กระทรวงสาธารณสุขได้พัฒนาคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย [Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM)] ซึ่งเครื่องมือนี้มีความจำเพาะ คือมีความไวต่อการคัดกรองพัฒนาการ และการให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ใช้คู่มือนี้ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการ กระทรวงสาธารณสุขได้ขยายผลการดำเนินงานโดยบูรณาการร่วมกับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558 (พ.ศ.2558-2561) เพื่อเน้นการเฝ้าระวัง ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี ตั้งเป้าหมายให้เด็กไทยทุกคนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่ถูกต้อง มีมาตรฐานอย่างเท่าเทียมจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนบูรณาการแผนงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยได้กำหนดเป้าหมายเฉพาะภายในปี พ.ศ. 2559 เด็กร้อยละ 90 ได้รับการประเมินพัฒนาการเด็กพัฒนาการไม่สมวัยได้รับการดูแลช่วยเหลือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการและสนับสนุนโดยการพัฒนาศักยภาพโรงพยาบาลจังหวัดและอำเภอให้สามารถดูแลเบื้องต้นและมีระบบส่งต่อที่ดี ผลการดำเนินงานคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั่วประเทศตามโครงการฯที่ผ่านมา สามารถติดตามช่วยเหลือเด็กที่สงสัยล่าช้าให้กลับมาพัฒนาการสมวัยรวมทั้งสิ้นจำนวน 310,830 คน การคัดกรองพัฒนาการในปี 2561 พบความครอบคลุมร้อยละ 78.9 พัฒนาการสงสัยล่าช้าร้อยละ 19.5 และติดตามร้อยละ 72.1 (ข้อมูลจากHDC ณ วันที่ 15 มีนาคม 2561) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานยังไม่บรรลุเป้าหมาย (เป้าหมายความครอบคลุมร้อยละ 90 สงสัยล่าช้าร้อยละ 20 และติดตามร้อยละ 100)

จากรายงานการเยี่ยมเสริมพลังระดับพื้นที่เรื่องพัฒนาการเด็กทั่วประเทศ พ.ศ. 2558-2560 พบว่าบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ยังขาดทักษะ ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้คู่มือDSPM ทำให้การประเมินพัฒนาการเด็กไม่เป็นทิศทางเดียวกัน ตลอดจนขาดทักษะการสื่อสารและให้คำแนะนำการส่งเสริมพัฒนาการแก่ผู้ปกครอง กระทรวงสาธารณสุข จึงจัดทำหลักสูตรการอบรม”การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำหรับบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ [Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Program]” ขึ้น เพื่อให้บุคลากรหน่วยบริการสุขภาพสามารถเฝ้าระวัง ประเมิน ส่งเสริมพัฒนาการ และให้คำแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการได้

4. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและการใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการ Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM)
2. เพื่อให้ผู้รับการอบรมพัฒนาทักษะการประเมินพัฒนาการด้วยการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและการใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการ Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM)
3. เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

5. คุณสมบัติของผู้เข้าอบรมหลักสูตร

- ผู้จัดการระบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กระดับจังหวัด (Child Project Manager: (CPM)
- บุคลากรในหน่วยงานบริการสุขภาพที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย (เช่น รพท. รพช. รพ.สต)

6. การจัดการเรียนการสอน (แบบมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนความคิด)

- ภาคความรู้(ทฤษฎี) เนื้อหาวิชา 4 วิชา จำนวน 4 ชั่วโมง
ประกอบด้วยการบรรยาย PowerPoint ดุคิวิดิโอ
 - ภาคฝึกปฏิบัติ เนื้อหาวิชา 2 วิชา จำนวน 9 ชั่วโมง
ประกอบด้วยกิจกรรมกลุ่ม: ถอดบทเรียน อภิปราย เสวนา ตัวอย่าง สถานการณ์สมมติ
- จุดเน้น** 1. Training for the trainer กลุ่มคนจำเพาะเพื่อเป็นครู ก. เช่น screening
2. ผู้ปฏิบัติงานฝึกทักษะและนำไปปฏิบัติได้ เช่น ทักษะการสื่อสารและการแจ้งผลการประเมินพัฒนาการของลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

7. การวัดและการประเมินผลผู้รับการอบรม

1. แบบสอบถามประสิทธิผลการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM) (ก่อนอบรม)
2. ประเมินผลจากการทำ pretest-posttest ของผู้รับการอบรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย(ภาคความรู้) ผ่านเกณฑ์ร้อยละ80
3. ประเมินผลจากทักษะการฝึกปฏิบัติ
 - สามารถประเมินพัฒนาการด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM)
 - สามารถเลือกใช้อุปกรณ์และคำพูดที่ใช้ในข้อคำถามประเมินพัฒนาการ

- สามารถตัดสินใจผลการประเมินพัฒนาการได้
- มีทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง
- สามารถให้แนวทางการแนะนำส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

8. การประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตร : มีการสุ่มประเมินผู้รับการอบรมโดยการสอบถามผลการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชา (ภายหลังสิ้นสุดการอบรม 3-6 เดือน)

9. โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาวิชา/หัวข้อรายวิชา 4 เรื่อง จำนวน 13 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร			
ลำดับที่	เนื้อหาวิชา/หัวข้อรายวิชา	ระยะเวลา(จำนวนชั่วโมง)	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1.	สถานการณ์พัฒนาการเด็กไทย(ระดับประเทศ/เขต/จังหวัด)	1	-
2.	สมองกับพัฒนาการเด็ก	1	-
3.	การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและเครื่องมือประเมินพัฒนาการ(DSPM) (หลักการใช่วิธีการประเมินโดยฝึกปฏิบัติตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายข้อ) (ทฤษฎี+แลกเปลี่ยนเรียนรู้)	1	8
4.	ทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง	1	1

รายละเอียดรายวิชา

9.1 สถานการณ์พัฒนาการเด็กไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน

1. อธิบาย วิเคราะห์สถานการณ์/สภาพปัญหาพัฒนาการเด็กไทยในภาพรวมประเทศ เขตและจังหวัดตามพื้นที่ได้
2. ตระหนักถึงความสำคัญของการให้การดูแลเด็กในช่วงปฐมวัย

สาระสำคัญ

จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของสังคมไทยในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พบว่าปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้า เข้าถึงง่าย มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตอบสนองต่อการดำรงชีวิตประจำวันมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น ก่อให้เกิดความเครียด วิกฤตสุขภาพจิตในสังคมตั้งแต่ระดับครอบครัว และสังคมวงกว้าง ซึ่งการแข่งขันที่สูงนี้เป็นได้ทั้งวิกฤตและโอกาสในเวลาเดียวกัน การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วนั้นเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

กิจกรรมการเรียนรู้ วิทยากรบรรยายเรื่อง สถานการณ์พัฒนาการเด็กไทย ข้อมูลการสำรวจ/สถิติพัฒนาการ/IQ /EQ เด็กไทย ผลกระทบจากปัญหาสถานการณ์พัฒนาการเด็กไทย

- สื่อ - PowerPoint ประกอบการบรรยายเรื่อง สถานการณ์พัฒนาการเด็กไทย
- สถิติข้อมูลสถานการณ์พัฒนาการเด็กรายจังหวัด เขตและภาพรวมประเทศ

9.2 สมอังกีบพัฒนาการเด็ก

จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน

1. บอกความแตกต่างระหว่างเจริญเติบโตกับพัฒนาการ
2. บอกความสำคัญของสมอังกีบพัฒนาการได้
3. บอกความสำคัญและความจำเป็นของการส่งเสริมพัฒนาการได้
4. บอกปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการเด็กได้

สาระสำคัญ

สมอังกีบของเด็กเริ่มมีการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์ และพัฒนาอย่างรวดเร็วมากที่สุดถึงร้อยละ 90 จนถึงอายุ 3 ขวบ รวมถึงแต่ละช่วงวัยของเด็กยังมีโอกาสแห่งการเรียนรู้ การเลี้ยงดูเด็กให้มีร่างกายที่สมบูรณ์ พัฒนาการที่สมวัยจึงมีความจำเป็นที่ต้องเริ่มตั้งแต่ตั้งครรภ์และเฝ้าระวังควบคู่กัน ทั้งเรื่องของการเจริญเติบโต และพัฒนาการ การส่งเสริมพัฒนาการเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กต้องได้รับตามช่วงเวลาที่เหมาะสม หรือที่เรียกว่า “หน้าต่างแห่งโอกาส”

กิจกรรมการเรียนรู้ วิทยากรบรรยายเรื่อง สมอังกีบพัฒนาการเด็ก เช่น

- ความหมายของการเจริญเติบโต หน้าทีของสมอังกีบและพัฒนาการ
- ความสำคัญของสมอังกีบพัฒนาการ
- หน้าต่างแห่งโอกาสการเรียนรู้ของเด็ก
- Executive function

สื่อ - PowerPoint ประกอบการบรรยายเรื่อง สมอังกีบพัฒนาการเด็ก

- VDO การเจริญเติบโตและพัฒนาการของสมอังกีบ

9.3 การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและเครื่องมือประเมินพัฒนาการ(DSPM)

9.3.1 หลักการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM)

จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน

1. บอกหลักการของการประเมินพัฒนาการโดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยได้
2. บอกวัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการแต่ละชนิดได้

สาระสำคัญ

เพื่อให้การประเมินพัฒนาการเด็กมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือและเป็นมาตรฐานเดียวกันผู้ประเมินต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการที่ถูกต้อง รวมถึงสามารถเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของพฤติกรรมพัฒนาการในแต่ละข้อ

กิจกรรมการเรียนรู้ วิทยากรบรรยายเรื่อง การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และเครื่องมือประเมินพัฒนาการ (DSPM)

สื่อ - PowerPoint ประกอบการบรรยายเรื่อง การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และเครื่องมือประเมินพัฒนาการ (DSPM)

- คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)
- เครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็ก 26 รายการ
- แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ

9.3.2. วิธีการประเมินพัฒนาการและฝึกปฏิบัติตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยรายข้อ

จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน

1. บอกวิธีการประเมินพัฒนาการโดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM)ได้
2. สามารถเลือกใช้เครื่องมือและปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการประเมินและเกณฑ์การตัดสินได้ถูกต้อง

สาระสำคัญ

การประเมินพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงวัย เป็นการเฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก และทำให้ทราบถึงปัญหาหรือแนวโน้มพัฒนาการเด็ก หากพบปัญหาจะได้รับให้การช่วยเหลือ / กระตุ้นพัฒนาการเพื่อให้มีพัฒนาการสมวัยหรือเป็นไปตามเกณฑ์ วิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลโดยการทดสอบ การสังเกต หรือสอบถามผู้ปกครอง ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ต้องเลือกใช้วิธีการอย่างเหมาะสม และมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการประเมินรวมทั้งเกณฑ์การตัดสินได้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้ข้อมูลที่ได้ถูกต้องแม่นยำ

กิจกรรมการเรียนรู้ วิทยากรบรรยายเรื่อง วิธีการประเมินพัฒนาการโดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM) ผู้เข้ารับการอบรมฝึกปฏิบัติการประเมินพัฒนาการ

สื่อ - PowerPoint ประกอบการบรรยายเรื่อง หลักการประเมินพัฒนาการเด็ก เครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็ก

- คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM)
- ชุดเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการเด็ก
- VDO วิธีการประเมินพัฒนาการเด็ก
- แบบบันทึกผลการฝึกปฏิบัติการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามช่วงอายุ

9.4. ทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน

1. สามารถบอกหลักทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง
2. ฝึกทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

สาระสำคัญ

การประเมินพัฒนาการเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการให้การช่วยเหลือเด็ก เมื่อประเมินพัฒนาการแล้วพบว่าเด็กมีพัฒนาการไม่เป็นไปตามวัย การส่งเสริมพัฒนาการ การให้ความรู้ผู้ปกครองในการดูแลเด็กเป็นสิ่งสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง หรือแม้ประเมินพัฒนาการแล้วพบว่าเด็กพัฒนาการเป็นไปตามวัย สิ่งที่ควรทำต่อคือ ให้คำแนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการในข้อพัฒนาการที่สูงขึ้น สำหรับบุคลากรสาธารณสุขนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษา เพื่อที่จะสามารถช่วยเหลือเด็กและเป็นที่ปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองได้

กิจกรรมการเรียนรู้

- วิทยากรบรรยายเรื่อง ทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง
- การฝึกปฏิบัติ (workshop) ทักษะการสื่อสาร: การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการของลูกแก่พ่อแม่

ผู้ปกครอง

สื่อ - PowerPoint ประกอบการบรรยายเรื่อง ทักษะการสื่อสารและให้คำปรึกษาในการส่งเสริมพัฒนาการแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

- ตัวอย่างสถานการณ์สมมติฝึกทักษะการสื่อสาร: การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการของลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง
- คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)

10. แผนการสอน/แผนการจัดการเรียนรู้

ตัวอย่าง แผนการสอน/แผนการจัดการเรียนรู้

ชื่อวิชา การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM) เรื่อง.....วันที่.....

จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้	สื่อ/สาระการเรียนรู้	การวัด/ประเมินผล
จุดประสงค์ปลายทาง - ผู้เรียนมีความรู้ เข้าใจความเป็นมา/ความสำคัญ/นิยามต่างๆที่เกี่ยวข้อง หลักการเฝ้าระวัง คัดกรองพัฒนาการและขั้นตอนวิธีการประเมินพัฒนาการ	- เข้าใจเนื้อหาใจความเป็นมา/ความสำคัญ/นิยามต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหลักการเฝ้าระวัง คัดกรองพัฒนาการและขั้นตอนวิธีการประเมินพัฒนาการ - เข้าใจรายละเอียดข้อการประเมินพัฒนาการตามช่วงอายุ 139 ข้อ	ขั้นนำ - วิทยากรกระบวนการให้แต่ละกลุ่มดูวิดีโอ	- วิดีโอ - PowerPoint เรื่อง ความเป็นมา/ความสำคัญ/นิยามต่างๆที่เกี่ยวข้อง หลักการเฝ้าระวัง คัดกรองพัฒนาการและขั้นตอนวิธีการประเมินพัฒนาการ - แบบบันทึกพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงวัย - คู่มือDSPM	- ผู้เรียนสามารถบอกความเป็นมา/ความสำคัญ/นิยามต่างๆที่เกี่ยวข้อง หลักการเฝ้าระวัง คัดกรองพัฒนาการและขั้นตอนวิธีการประเมินพัฒนาการประเมินพัฒนาการได้ถูกต้อง (pretest-posttest) - ผู้เรียนสามารถประเมินพัฒนาการได้ถูกต้องตามขั้นตอนตามใบงาน - ผู้เรียนสามารถเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการได้ถูกต้อง
จุดประสงค์นำทาง - ผู้เรียนสามารถบอกความเป็นมา/ความสำคัญ/นิยามต่างๆที่เกี่ยวข้อง หลักการเฝ้าระวัง คัดกรองพัฒนาการและขั้นตอนวิธีการประเมินพัฒนาการ - ผู้เรียนสามารถบอกรายละเอียดข้อการประเมินพัฒนาการตามช่วงอายุ 139 ข้อ				
		ขั้นกิจกรรม - วิทยากรบรรยายโดยใช้ PowerPoint - แบ่งกลุ่ม กลุ่ม ประเมินพัฒนาการตามช่วงวัยตามขั้นตอน		
		ขั้นสรุป - ผู้เรียนและวิทยากรสรุปประเด็นสำคัญจากการทำกิจกรรมร่วมกัน		

ตัวอย่างใบงานฝึกปฏิบัติ
การประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและส่งเสริม
พัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM)สำหรับบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ(ครู.....)

กลุ่มการฝึกปฏิบัติ DSPM

1. แบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็น กลุ่ม จำนวนผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มละ คน
2. วิทยากร 2 คน ต่อ 1 กลุ่ม (..... คน) และมีวิทยากรที่ปรึกษา 1 ท่าน

วันที่

13.00 - 13.30 น. - “จุดที่น่าสนใจ(ปัญหา)ที่พบบ่อยเมื่อเรากัดกรองเด็ก อายุ 9 18 30 42 เดือน”

13.30 - 14.30 น. - ฝึกปฏิบัติ การคัดกรอง (screening) 60 เดือน 8 ข้อ

(ทุกกลุ่มพร้อมกันไม่มีการหมุนกลุ่ม)

14.30 - 14.45 น. - พักรับประทานอาหารว่าง

14.45 - 16.00 น. - แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติแบบ Role play: Communication Skill

“การสื่อสารกับผู้ปกครองเมื่อเด็กสมวัย” (วิทยากรประจำกลุ่มใช้สถานการณ์กรณี
สมมุติในภาคผนวก) และแนะนำการฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในช่วงวัยถัดไป
กลุ่มละ 10-11 ข้อ ดังนี้

ลำดับ	เหตุการณ์สมมุติ	แนะนำการฝึกทักษะเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการในช่วงเฝ้า ระวังถัดไป	และแนะนำการฝึกทักษะเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการ DSPM plus
กลุ่ม1	เด็กอายุ 9 เดือนสมวัย	ช่วง10-12เดือน(5ข้อ)	ช่วง61-66เดือน(5ข้อ)
กลุ่ม2	เด็กอายุ 18 เดือนสมวัย	ช่วง19-24เดือน(5ข้อ)	ช่วง67-72เดือน(5ข้อ)
กลุ่ม3	เด็กอายุ 30 เดือนสมวัย	ช่วง31-36เดือน(5ข้อ)	ช่วง73-78เดือน(5ข้อ)
กลุ่ม4	เด็กอายุ 42 เดือนสมวัย	ช่วง43-48เดือน(6ข้อ)	ช่วง61-66เดือน(5ข้อ)
กลุ่ม5	เด็กอายุ 9 เดือนสมวัย	ช่วง10-12เดือน(5ข้อ)	ช่วง67-72เดือน(5ข้อ)
กลุ่ม6	เด็กอายุ 18 เดือนสมวัย	ช่วง19-24เดือน(5ข้อ)	ช่วง73-78เดือน(5ข้อ)
กลุ่ม7	เด็กอายุ 30 เดือนสมวัย	ช่วง31-36เดือน(5ข้อ)	ช่วง61-66เดือน(5ข้อ)
กลุ่ม8	เด็กอายุ 42 เดือนสมวัย	ช่วง43-48เดือน(6ข้อ)	ช่วง67-72เดือน(5ข้อ)

16.00 -17.00 น. อภิปราย/นำเสนอ หากพบปัญหา ในข้อทักษะและความคิดเห็น

*หมายเหตุ สามารถปรับได้ตามบริบทของพื้นที่

วันที่

13.00 - 13.10 น. - ชี้แจงรายละเอียดและแนะนำการฝึกปฏิบัติและแจกใบงาน 8 กลุ่ม

13.10 - 15.00 น. - แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติแบบ Role play : Communication Skill

“การสื่อสารกับผู้ปกครองเมื่อเด็กสงสัยล่าช้า/ล่าช้า ”

(วิทยากรประจำกลุ่มใช้สถานการณ์กรณีสมมุติในภาคผนวก)และแนะนำการฝึกทักษะ
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการในข้อที่เด็กไม่ผ่านการคัดกรอง
(ฝึกให้ครบทั้ง 5 ด้านของช่วงวัยนั้น)

ประเด็น

ให้สมมุติเหตุการณ์เด็กไม่สมวัย 1-5 ด้าน (ด้านใดก็ได้ตามความเหมาะสมของเวลา)

1. จะสื่อสารอย่างไรเพื่อบอกผู้ปกครอง ให้มีกำลังใจในการฝึกกระตุ้นพัฒนาการด้วยครอบครัว
2. ไปกระตุ้นเอง 1 เดือนทำอย่างไร
3. หากเป็นไปได้ อาจนัดติดตามในช่วง 2 สัปดาห์แรกด้วย
4. ถ้าครบ 1 เดือน ประเมินใหม่ถ้ายังพบพัฒนาการไม่สมวัย/ล่าช้าจะสื่อสารอย่างไรเพื่อให้ผู้ปกครองมา
 - * ส่งต่อที่ไหน
 - * ติดตามต่อ (follow up)
 - * ติดตามอย่างไร เป็นต้น

ลำดับ	สถานการณ์สมมุติ (วิทยากรแต่ง scenario ไม่สมวัย 1-2 ด้าน)	ไม่สมวัย ด้าน	ฝึกทักษะ การสื่อสาร	แนะนำการฝึกทักษะเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการในช่วงที่ ไม่ผ่านการคัดกรอง (ฝึกทั้ง 5 ด้าน)
กลุ่ม1	เด็กอายุ 9 เดือนไม่สมวัย	GM EL		ช่วง 9 เดือน
กลุ่ม2	เด็กอายุ 18 เดือนไม่สมวัย	FM PS		ช่วง 18 เดือน
กลุ่ม3	เด็กอายุ 30 เดือนไม่สมวัย	RL GM		ช่วง 30 เดือน
กลุ่ม4	เด็กอายุ 42 เดือนไม่สมวัย	EL FM		ช่วง 42 เดือน
กลุ่ม5	เด็กอายุ 60 เดือนไม่สมวัย	PS RL		ช่วง 60 เดือน
กลุ่ม6	เด็กอายุ 9 เดือนไม่สมวัย	GM EL		ช่วง 9 เดือน
กลุ่ม7	เด็กอายุ 18 เดือนไม่สมวัย	FM PS		ช่วง 18 เดือน
กลุ่ม8	เด็กอายุ 30 เดือนไม่สมวัย	RL GM		ช่วง 30 เดือน

*หมายเหตุ สามารถปรับได้ตามบริบทของพื้นที่

ภาคผนวก

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาหลักสูตรแกนกลางการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำหรับบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ [Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Program]

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1.	นายแพทย์วัลลภ ไทยเหนือ	อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ
2	รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิทยา คชภักดี	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาการเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัย มหิดล ประธาน อฝส.กุมารสาขาพัฒนาการและพฤติกรรม
3	แพทย์หญิงศิริพร กัญชนะ	ประธานโครงการบูรณาการพัฒนาการเด็กไทย
4	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แพทย์หญิงศิริกุล อิศรานุรักษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ปรึกษาคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัต นราช สุดาฯ
5.	แพทย์หญิงนิพรพรรณ วรมงคล	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
6.	แพทย์หญิงอัมพร เบญจพล พิทักษ์	รองอธิบดีกรมอนามัย
7	นายแพทย์สมัย ทองศิริถาวร	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
8	ดร.แพทย์หญิงสายพิณ โชติ วิเชียร	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย
9	แพทย์หญิงดุษฎี จิงศิริกุลวิทย์	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการเด็กราชชนกรินทร์ กรม สุขภาพจิต
10	แพทย์หญิงนพวรรณ ศรีวงศ์ พานิช	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ กรม สุขภาพจิต
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงอดิสรส์สุดา เฟื่องฟู	ประธานศูนย์เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์
12	แพทย์หญิงดลจรัส ทิพย์มโนสิงห์	ผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 60 สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

2.รายชื่อวิทยากรอบรม หลักสูตรแกนกลางการใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย สำหรับบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ[Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Program]

ทีมวิทยากรส่วนกลาง			
ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ/ประสบการณ์	สาขาที่เชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการ
1	รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาการเด็กและ ครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล	พัฒนาการเด็กและ ครอบครัว
2	รองศาสตราจารย์ดร. นัยพินิจ คชภักดี	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการด้านการแพทย์ และสาธารณสุข สำนักงานคณะ กรรมการวิจัยแห่งชาติ	สมอง เซลล์ประสาทและ พฤติกรรม
3	แพทย์หญิงรัตโนทัย พลบูรณ์ การ	สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์	พฤติกรรมและ พัฒนาการเด็ก
4	แพทย์หญิงดุขุฎี จีงศิริกุล วิทย์	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการเด็กราช นครินทร์ กรมสุขภาพจิต - แพทยศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย - ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางวิทยา ศาสตร์การแพทย์คลินิก สาขาจิตเวช ศาสตร์ - วุฒิปริญญาจิตเวชศาสตร์เด็กและ วัยรุ่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - MSc Child and Adolescent Mental Health (Merit), Institute of Psychiatry, King's College London, United Kingdom. - อนุมัติบัตรสาขาเวชศาสตร์ป้องกัน แขนงสุขภาพจิตชุมชน กรมสุขภาพจิต 5 กระทรวงสาธารณสุข	เวชศาสตร์ป้องกันแขนง สุขภาพจิตชุมชน
5	นายแพทย์ธีรชัย บุญยะลี พรรณ	รองผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาอนามัย เด็กแห่งชาติ กรมอนามัย - แพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย ขอนแก่น - วุฒิปริญญาตรีสาขาเวชศาสตร์ สถาบัน สุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี	กุมารแพทย์ด้านพัฒนา การและพฤติกรรม ศาสตร์

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ/ประสบการณ์	สาขาที่เชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการ
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงอดิสรุสุดา เฟื่องฟู	ประธานศูนย์เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการ และพฤติกรรมเด็ก สถาบันสุขภาพเด็ก แห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ - วุฒิบัตรผู้เชี่ยวชาญด้านกุมารเวช ศาสตร์ ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่ง ประเทศไทย - อนุมัติบัตรผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการ และพฤติกรรมเด็ก คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	กุมารแพทย์และ ผู้เชี่ยวชาญด้าน พัฒนาการเด็ก
7	แพทย์หญิงนพวรรณ ศรีวงศ์พานิช	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลยุวประสาท ไวทยไอลัมภ์ กรมสุขภาพจิต - กุมารแพทย์พัฒนาการและพฤติกรรม เด็ก - อาจารย์พิเศษและวิทยากรอบรม นักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน แพทย์ผู้ช่วยอาจารย์ ทันตแพทย์ นิสิต นักศึกษา บุคลากรสาธารณสุขและการ ศึกษา	กุมารแพทย์และผู้เชี่ยวชาญ ด้านพัฒนาการเด็ก - พัฒนาการปกติ - ความบกพร่องทาง พัฒนาการและติปัญญา)
8	แพทย์หญิงดลจรีส ทิพย์มโนสิงห์	ผู้อำนวยการศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 60 สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร - กุมารแพทย์พัฒนาการและพฤติกรรม เด็ก	กุมารแพทย์ด้านพัฒนา การและพฤติกรรม ศาสตร์
9	นางกิติมา พัวพัฒนกุล (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย - หัวหน้ากลุ่มพัฒนาอนามัยเด็กปฐมวัย - พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย มหิดล - วิทยาศาสตร์บัณฑิต(เอกสุขศึกษา) - ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(ปฐมวัย ศึกษา) - วุฒิบัตรการอบรมการทดสอบพัฒนา การเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง DENVER II	-การประเมินและ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก -การจัดการเรียนรู้เด็ก ปฐมวัย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ/ประสบการณ์	สาขาที่เชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการ
10	นางชឹม สกุลนุ้ม (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ - ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะ ทางสาขาการพยาบาลเด็กที่มีปัญหา พัฒนาการและพฤติกรรม - วุฒิบัตรการอบรมการทดสอบพัฒนา การเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง DENVER II	- งานกระตุ้นพัฒนาการ - วิทยากรภาคปฏิบัติ โครงการประชุมวิชาการ กุมารเวชศาสตร์ประจำปี 2555-2559
11	นางนิรมัย คุ่มรักษา (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต - ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์และ การผดุงครรภ์ชั้นสูงวิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนีพิษณุโลก - การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษา พิเศษสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก
12	นางสุมิตรา อ่าวจินดา (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ - ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะ ทางสาขาการพยาบาลเด็กที่มีปัญหา พัฒนาการและพฤติกรรม - วุฒิบัตรการอบรมการทดสอบพัฒนา การเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง DENVER II	- งานกระตุ้นพัฒนาการ - วิทยากรภาคปฏิบัติ โครงการประชุมวิชาการ กุมารเวชศาสตร์ประจำปี 2555-2559
13	นางสุรีพร เกียรติวงศ์ครู (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย - ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกรุงเทพ - พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขา การพยาบาลเด็ก) คณะแพทยศาสตร์ รพ.รามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ/ประสบการณ์	สาขาที่เชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการ
14	นางสาวรัชดาวรรณ แดงสุข (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก
15	นางสาวอมรา ธนศุภรัตน์ (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต - พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช - ประกาศนียบัตรหลักสูตรการพยาบาล เฉพาะทางสาขาการพยาบาลสุขภาพจิต และจิตเวช - ประกาศนียบัตรหลักสูตรการพยาบาล เฉพาะทางสาขาการพยาบาลสุขภาพจิต และจิตเวชเด็กและวัยรุ่นสถาบันราชานุกูล - ประกาศนียบัตรการสอนภาคปฏิบัติ การพยาบาลเฉพาะทาง วิทยาลัย พยาบาลเชียงใหม่ - certificate TEACCH five days hand on classroom training Program. The university of North Carolina. - certificate ADOS-2 clinical workshop. Western Psychological Service. USA.	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก
16	นางชญาณิชฐ์ อนันตวรรังศ์ (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต - พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก
17	นางสาวจุฬารัตน์ สมใจ (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ/ประสบการณ์	สาขาที่เชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการ
18	นางสาวกัญญา กันทะศร (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย - ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะ ทาง สาขาการพยาบาลเด็กที่มีปัญหา พัฒนาการและพฤติกรรม	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก
19	นางวิไลรักษ์ บุษบรรณ (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ - ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะ ทางสาขาการพยาบาลเด็กที่มีปัญหา พัฒนาการและพฤติกรรม - วุฒิบัตรการอบรมการทดสอบพัฒนา การเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง DENVER II	- งานกระตุ้นพัฒนาการ - วิทยากรภาคปฏิบัติ โครงการประชุมวิชาการ กุมารเวชศาสตร์ประจำปี 2555-2559
20	นางสาวสุพัตรา แก่นสาร (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ - ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะ ทางสาขาการพยาบาลเด็กที่มีปัญหา พัฒนาการและพฤติกรรม - วุฒิบัตรการอบรมการทดสอบพัฒนา การเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง DENVER II	- งานกระตุ้นพัฒนาการ - วิทยากรภาคปฏิบัติ โครงการประชุมวิชาการ กุมารเวชศาสตร์ประจำปี 2555-2559
21	นางภัทราพร ศรีสูงเนิน (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย - ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี - ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหาร และพัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ - วุฒิบัตรการอบรมการทดสอบพัฒนา การเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง DENVER II	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ/ประสบการณ์	สาขาที่เชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการ
22	นางสาวพรชเนตต์ บุญคง (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย - สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก
23	นางสาวฐานวีร์ ธนชัยบุษยามัย (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ - ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะ ทางสาขาการพยาบาลเด็กที่มีปัญหา พัฒนาการและพฤติกรรม - วุฒิบัตรการอบรมการทดสอบพัฒนา การเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง DENVER II	- งานกระตุ้นพัฒนาการ - วิทยากรภาคปฏิบัติ โครงการประชุมวิชาการ กุมารเวชศาสตร์ประจำปี 2555-2559
24	นางสาวชนัญญา คำไชยเทพ (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ - ประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะ ทางสาขาการพยาบาลเด็กที่มีปัญหา พัฒนาการและพฤติกรรม - วุฒิบัตรการอบรมการทดสอบพัฒนา การเด็กปฐมวัยอย่างคัดกรอง DENVER II	- งานกระตุ้นพัฒนาการ - วิทยากรภาคปฏิบัติ โครงการประชุมวิชาการ กุมารเวชศาสตร์ประจำปี 2555-2559
25	นางอัมพิกา มณีวงศ์ (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต -พยาบาลเฉพาะทางสุขภาพจิตและจิต เวช	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก
26	นางสาวปรารถนา พรมวัง (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต - พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนีกรุงเทพ - พยาบาลเฉพาะทางสุขภาพจิตและจิต เวชเด็กและวัยรุ่น	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ/ประสบการณ์	สาขาที่เชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการ
27	นางกาญจน์ภัทร ไทยธวัชวรรณ (สอนกลุ่มฝึกปฏิบัติ)	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต - พยาบาลเฉพาะทางสุขภาพจิตและจิต เวชเด็กและวัยรุ่น	การประเมินและส่งเสริม พัฒนาการเด็ก

ทีมวิทยากรจากเขตสุขภาพ			
ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ/ประสบการณ์	สาขาที่เชี่ยวชาญ ผลงานวิชาการ
1	- กุมารแพทย์ด้านพัฒนา การและพฤติกรรม (Developmental Behavior Pediatrician: DBP) - กุมารแพทย์ที่มีประสบ การณ์ด้านพัฒนาการเด็ก		กุมารแพทย์ด้านพัฒนา การและพฤติกรรม ศาสตร์
2	ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตร แกนกลางการใช้คู่มือเฝ้า ระวังและส่งเสริมพัฒนา การเด็กปฐมวัย สำหรับ บุคลากรหน่วยบริการ สุขภาพ (DSPM ครู ก.)		การใช้คู่มือเฝ้าระวังและ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยสำหรับบุคลากร หน่วยบริการสุขภาพ
3	พยาบาลเฉพาะทางสาขา การพยาบาลเด็กที่มีปัญหา พัฒนาการและพฤติกรรม		

15.*สามารถขอคะแนนการศึกษาต่อเนื่องสาขาพยาบาลศาสตร์(CNEU) จากสภาการพยาบาล

16.* ใบประกาศนียบัตรออกจากกระทรวงสาธารณสุข

แบบสอบถามประสพการณ์(ก่อนอบรม)
การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM)

**** (เลือกคนรับผิดชอบ)**

แบบรายงานนี้ทำขึ้นเพื่อสอบถามประสพการณ์การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM) เพื่อนำผลไปพัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ข้อมูลทั้งหมดจะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวมที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วเท่านั้น

1. ข้อมูลทั่วไป
 - 1.1 อายุ.....ปี
 - 1.2 เพศ ชาย หญิง
 - 1.3 การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
 อื่นๆ ระบุ.....
 - 1.4 สังกัดหน่วยงาน ราชการ ระบุ..... เอกชน อื่นๆระบุ.....
 - 1.5 ประสพการณ์ทำงานด้านพัฒนาการเด็ก.....ปี
 - 1.6 รู้จักคู่มือDSPMโดย.....

2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

คำชี้แจง: กรุณาเลือกคำตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงความคิดเห็นของท่าน

ระดับความยุ่งยาก 5= มากที่สุด 4= มาก 3= ปานกลาง 2= น้อย 1= น้อยที่สุด

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ระดับความยุ่งยาก				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.การเฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการ					
2.การกระตุ้นและติดตามพัฒนาการ					
3.การใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการ (DSPM)					
4.การให้ความรู้/คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง					
5.การลงข้อมูลHDC					

3. ประสพการณ์ที่ดีในการใช้คู่มือDSPM คือ

- 3.1.....
- 3.2.....
- 3.3.....

4. ประเด็นที่ไม่มั่นใจ/ยังเป็นปัญหา/ต้องการการปรับปรุงพัฒนา คือ

- 4.1.....
- 4.2.....
- 4.3.....

*หมายเหตุ สามารถปรับได้ตามบริบทของพื้นที่

แบบประเมินทักษะ

การใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM) สำหรับบุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการประเมิน

1.1 ชื่อ-นามสกุลตำแหน่ง

โรงพยาบาล อำเภอ.....จังหวัด.....

เขตสุขภาพที่

1.2 เคยผ่านการอบรมการใช้คู่มือ DSPM เมื่อปี พ.ศ.....

ผู้จัดการอบรม.....

1.3 ระยะเวลาในการใช้คู่มือ DSPM

น้อยกว่า 3 เดือน 3-6 เดือน 6 เดือนขึ้นไป

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบ: ใส่เครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ประเมินพบ

ประเด็นตรวจสอบ	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	ถูก	ผิด	ไม่ทำ	
1.ความถูกต้องของการคำนวณอายุเด็ก				
2.การประเมินพัฒนาการ				
2.1 ความถูกต้องการเลือกข้อทักษะในการประเมินพัฒนาการ				
2.2 ความถูกต้องของการเลือกใช้อุปกรณ์				
2.3 ความถูกต้องของหลักการประเมิน วิธีการทดสอบ/ประเมิน และการใช้เกณฑ์				
2.4 ความถูกต้องการบันทึกผลการประเมินพัฒนาการ				
2.5 การจัดการกับพฤติกรรมเด็กขณะประเมินพัฒนาการ				
3. การสรุปพัฒนาการ				
4. การสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง				
4.1 ก่อนการประเมินพัฒนาการ				
4.1.1 การบอกวัตถุประสงค์การประเมินเพื่อช่วยเหลือเด็ก				
4.1.2 การบอกข้อตกลงในการให้ความช่วยเหลือขณะประเมินพัฒนาการ				
4.2 ขณะประเมินพัฒนาการ				
4.2.1 การให้กำลังใจในการเล็งดูหรือโอกาสในการฝึกในกรณีที่เด็กไม่ผ่านในทักษะที่กำลังประเมิน				
4.2.2 การให้กำลังใจ/ชื่นชมในกรณีที่เด็กผ่านในทักษะที่กำลังประเมิน				
4.3 หลังการประเมินพัฒนาการ				
4.3.1 การสรุปผลพัฒนาการโดยบอกด้านที่เป็นจุดเด่นของเด็กก่อน “เด็กสามารถทำได้อย่างน้อยที่อายุพัฒนาการ.....เดือน/ปี” พร้อมชื่นชม/ให้กำลังใจในการเล็งดูที่ผ่านมา				

ประเด็นตรวจสอบ	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	ถูก	ผิด	ไม่ทำ	
4.3.2 การสรุปผลพัฒนาการโดยบอกด้านที่เป็นจุดอ่อนของเด็ก “เด็กสามารถทำได้อย่างน้อยที่อายุพัฒนาการ.....เดือน/ปี” พร้อมชื่นชม/ให้กำลังใจในการเลี้ยงดูที่ผ่านมา ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการพัฒนาเด็ก				
4.3.3 การแนะนำการฝึกพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในข้อทักษะที่ยังไม่ผ่านตามแนวทางการช่วยเหลือในคู่มือ				
☐ สาคิตให้ดู				
☐ ลองให้พ่อแม่ ผู้ปกครองปฏิบัติตาม				
☐ การบอกให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญในการฝึกพัฒนาการอย่างต่อเนื่องที่บ้าน พร้อมทั้งชวนพูดคุย สรุปทักษะเพื่อกลับไปฝึกต่อเนื่องที่บ้าน				
☐ การบอกให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญในการพาเด็กมาดูความก้าวหน้าของการฝึกพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง				

ชื่อ-นามสกุลผู้ทำการประเมิน

เบอร์โทรศัพท์

วันที่ทำการประเมิน

แบบบันทึกการสังเกตการณ์การให้คำปรึกษา

Medical Counseling checklist

ชื่อ-นามสกุลผู้ป่วย อายุ.....ปี

การวินิจฉัย.....

ชื่อแพทย์ประจำบ้าน.....

	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	N/A
A เริ่มต้น(opening)			
1.ทักทาย/สร้างความคุ้นเคย			
2.แนะนำตนเองและขั้นตอน			
3.ทำที่ผ่อนคลาย			
4.ใส่ใจต่อความสุขสบายของผู้ป่วย			
5.สิ่งแวดล้อม			
6.สอบถามความเข้าใจผู้ป่วย			
7.ให้ความมั่นใจในการเก็บข้อมูลเป็นความลับ(Confidentiality)			
B.เข้าใจประเด็นปัญหา(Identification of problem)			
1.ถามถึงปัญหาต่างๆ			
2.จัดลำดับความสำคัญ			
3.ติดตามเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง			
4.สำรวจลึกลับ			
5.ทำความเข้าใจปัญหาให้กระจ่าง			
C.ตั้งเป้าหมาย(Goal setting)			
1.เลือกปัญหาที่แท้จริงที่ต้องการ(identification of problem)			
1.1การสรุปและนำเสนอประเด็น			
1.2การตั้งเป้าหมายที่ต้องการ			
2.การสร้างแรงจูงใจ			
3.กำหนดเป้าหมายร่วมกัน			
D.การแก้ปัญหา(Problem solving)			
1.การให้ข้อมูลทางการแพทย์(medical)			
1.1ใช้ภาษาง่าย			
1.2เป็นประโยชน์			
1.3ถูกต้อง			
1.4เพียงพอ			
2.เสนอทางเลือกที่เหมาะสมและหาข้อดีข้อเสียในแต่ละทางเลือก			
3.การให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วม			
	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	N/A
4.การให้ความหวัง			
5. สรุปเป็นระยะ(Segment summary)			
E.การจบการสนทนา(Closing)			
1.เปิดโอกาสให้ซักถาม			
2.แสดงความชื่นชม			

3.การนัดหมายติดตาม			
F.ทักษะตลอดกระบวนการ(Counseling techniques)			
1.การส่งเสริมการสื่อสาร(Facilitation skills)			
1.1 การสบตา			
1.2ท่าทาง(Posture, facial expression)			
1.3 การสัมผัส			
1.4 การใช้ภาษา			
1.5การใช้ความเงียบ			
1.6การสื่อสารสองทาง			
1.7การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1.8การใช้คำถาม(Questioning-open end)			
1.9การฟัง(Active Listening)			
2.การสร้างความสัมพันธ์(Relation skills)			
2.1การมีส่วนร่วมความรู้สึก(Share of feeling)			
2.2การสะท้อนความรู้สึก(Acknowledges/Facilitation: feeling)			
2.3มีส่วนร่วมในความคิด(Reflection of thinking)			
2.4การให้กำลังใจ(Support: positive)			
2.5ความเข้าใจความรู้สึก(Empathy)			
2.6ท่าที่เป็นกลาง/ไม่ตัดสินใจผิดถูก(Nonjudgmental, neutral)			
2.7ท่าทางเข้าใจ(Understanding)			
2.8ยอมรับ(Unconditional positive regard, accept)			

ที่มา: รวบท

ทักษะการสื่อสาร: การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการของลูกให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

พญ. อัมพร เบญจพลพิทักษ์

นพ. ธีรชัย บุญยะสิทธิ์พรณ

กรมอนามัย

การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการสนับสนุนให้มีการดูแลเด็กได้อย่างมีคุณภาพ โดยการสื่อสารนี้มิได้เป็นเพียงการให้ข้อมูลเท่านั้น แต่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทั้งความรู้/ความเข้าใจ บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดี มีความไว้วางใจและเห็นอกเห็นใจที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งในกรณีที่เด็กมีพัฒนาการสมวัย สงสัยล่าช้า หรือต้องส่งต่อเพื่อทำการรักษา ดังนั้น แพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงควรมีการเตรียมตัวหรือฝึกฝนทักษะการสื่อสารเหล่านี้เพื่อให้เกิดความพร้อมและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถอาศัยหลักการเบื้องต้นในการพูดคุยได้ ส่วนในกรณีของการแจ้งผลที่มีข้อมูลซับซ้อนหรือส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกและการตัดสินใจที่ซับซ้อนขึ้น ผู้แจ้งผลการประเมินพัฒนาการควรพิจารณาผนวกเทคนิคและกลไกของการให้การปรึกษา (Counselling) เป็นแนวทางหลักร่วมด้วยเสมอ

เอกสารฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 หลักการในการพูดคุยและการให้การปรึกษา

ส่วนที่ 2 สถานการณ์กรณีสมมุติ การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการ

2.1 กรณีผลพัฒนาการปกติ

2.2 กรณีผลพัฒนาการสงสัยล่าช้า

2.3 กรณีต้องมีการส่งต่อเนื่องจากผลพัฒนาการยังคงล่าช้าหลังการกระตุ้นพัฒนาการด้วยเครื่องมือ DSPM แล้วหนึ่งเดือน

2.4 กรณีพบความผิดปกติของร่างกายและพัฒนาการ

ส่วนที่ 1 หลักการในการพูดคุยและการให้การปรึกษา

การพูดคุย มีองค์ประกอบทั้งด้านเนื้อหาสาระที่สื่อสารและภาษากาย น้ำเสียงหรือบุคลิกภาพในขณะที่พูดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย รูปแบบการพูดในสถานการณ์ต่างๆอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งในการพูดเพื่อให้ข้อมูลหรือแจ้งให้ทราบ การพูดเพื่อโน้มน้าวใจ พูดเพื่อให้กำลังใจหรือให้ข้อคิดเตือนใจ หรือการพูดโต้ถามเพื่อค้นหาคำตอบ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทักษะการพูดที่ดี มีหลักการ ดังนี้

1. คำนึงถึงภูมิหลังของผู้ฟัง เลือกใช้วิธีการพูดและภาษาที่เหมาะสม
2. สังเกตอารมณ์ ความสนใจและความรู้สึกของผู้ฟัง
3. พูดจาชัดเจน สื่อด้วยความจริงใจ เปิดเผย ไม่วกวน รักษาเวลาและให้เกียรติความเห็นของผู้ฟัง
4. มีการใช้วจนภาษา คือ ภาษาพูดที่เปล่งออกมาเป็นเนื้อหาและอวจนภาษา คือ ภาษากาย กิริยาท่าทาง สีหน้า ดวงตา น้ำเสียง การแต่งกายที่เหมาะสม
5. มีการชื่นชมและให้กำลังใจผู้ฟัง สามารถวิเคราะห์และสื่อความชื่นชมในประเด็นด้านบวกหรือสิ่งดีงามของคู่สนทนาได้
6. พูดคุยด้วยความสุภาพ ให้เกียรติผู้ฟัง และพูดในสิ่งที่มีประโยชน์

การให้การปรึกษา (Counselling) เป็นกระบวนการสื่อสารที่มีคุณค่าในการช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาให้สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาและผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ด้วยตัวเอง การให้การปรึกษาจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ผู้ให้คำปรึกษา (Counsellor) พึงปฏิบัติต่อผู้มาขอรับการปรึกษา (client) อย่างเอาใจใส่ ผู้ให้การปรึกษาต้องมีความเป็นกันเอง น่านับถือไว้วางใจได้ รักษาความลับได้ มีทัศนคติที่ดี มีทักษะในการใช้ภาษาและการสื่อสารที่ดี และควรมีความรู้เป็นอย่างดีในเรื่องที่จะให้การปรึกษา ในกรณีของการสื่อสารเพื่อแจ้งถึงปัญหาสุขภาพหรือพัฒนาการเด็กที่มีความยุ่งยากซับซ้อนที่จำเป็นต้องรักษาต่อเนื่อง ตลอดจนการสื่อสารเพื่อคลี่คลายปัญหาด้านจิตใจและสังคมซึ่งอาจพบร่วมกับปัญหาพัฒนาการเด็กได้นั้น มักต้องอาศัยเทคนิคการให้การปรึกษาร่วมด้วย ดังนั้น บุคลากรหน่วยบริการสุขภาพจึงควรมีทักษะเบื้องต้นในการให้การปรึกษา เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ในการให้การปรึกษา

การให้การปรึกษามีใช้การสั่งสอนให้ข้อมูลความรู้ แต่เป็นไปเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้พูดคุยถึงความรู้สึกคับข้องใจ อันจะทำให้เกิดความพร้อมด้านจิตใจ สามารถเข้าใจในความหมายของปัญหาและเหตุการณ์ต่างๆ ที่ตนเองประสบอยู่ได้อย่างถ่องแท้ บนพื้นฐานของสัมพันธภาพและความร่วมมือระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา ในการที่จะวางแผนเผชิญและแก้ไขสถานการณ์ปัญหาของผู้รับการปรึกษาเองได้

คุณสมบัติผู้ให้การปรึกษา

แม้ผู้ให้การปรึกษาจะผ่านการฝึกอบรมให้มีทักษะเหมาะสมต่อการทำหน้าที่ให้การปรึกษา อย่างไรก็ตาม ผู้ให้การปรึกษาก็ยังเป็นมนุษย์ซึ่งอาจมีความต้องการทางร่างกาย จิตใจและสังคม เฉพาะตัว นอกจากนี้พื้นฐานครอบครัวและการใช้ชีวิตต่างๆ ยังอาจทำให้มีพื้นฐานความเชื่อ ค่านิยมในเรื่องราวต่างๆ ที่ไม่เหมือนกันกับผู้รับการปรึกษา ลักษณะที่แตกต่างกันนี้เอง อาจมีอิทธิพลส่งเสริมหรือขัดขวางในการให้การปรึกษาต่อผู้ที่มีปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ ดังนั้นผู้ให้การปรึกษาจำเป็นต้องรู้จักตนเอง รู้ว่าตนเองมีความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ อย่างไร และรู้จักระวังตัวเองในการแสดงออกทางวาจาและท่าทางขณะให้การปรึกษาแนะนำอย่างเหมาะสม รู้จักควบคุมและเผชิญอารมณ์ ความรู้สึก ความกลัว หรือความรู้สึกกรังเกียดให้อยู่ในสภาพที่ไม่ขัดขวางการให้การปรึกษาให้มากที่สุด โดยทั่วไป ผู้ให้การปรึกษา ควรเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีบุคลิกมั่นคง สามารถควบคุมอารมณ์ รับฟังปัญหา และระบายความในใจได้ มีลักษณะการวางตัวที่น่ายอมรับและเชื่อถือ สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีท่าที่เป็นกันเอง มีความเสียสละอดทน ตั้งใจที่จะรับฟังและร่วมสนับสนุนการแก้ปัญหา นอกจากนี้ ผู้ให้การปรึกษาที่ดีจะต้องมีจรรยาบรรณมีความสามารถในการสื่อสารเป็นอย่างดีและรักษาความลับของผู้รับการปรึกษาได้

หลักการให้การปรึกษา

1. ปฏิบัติต่อผู้รับการปรึกษาอย่างให้เกียรติ เคารพความแตกต่างของแต่ละบุคคล
2. ทำความเข้าใจถึงการแสดงออกทางความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา
3. เป็นผู้รับฟังที่ดี เห็นอกเห็นใจและไวต่อความรู้สึกที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออก สามารถควบคุมอารมณ์ขณะให้การปรึกษา ทำความเข้าใจแล้วตอบสนองได้อย่างเหมาะสม
4. ให้ผู้รับการปรึกษาตัดสินใจด้วยตนเอง โดยผู้ให้การปรึกษาอาจเสนอทางเลือกหรือให้ข้อมูลทางออกหลายๆ ทาง ให้สามารถพิจารณาหาทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขหรือป้องกันปัญหา
5. รักษาความลับของผู้รับการปรึกษา และป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดแก่ผู้รับการปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

6. ไม่ยึดค่านิยมของผู้ให้การปรึกษาเป็นหลักในการตัดสินใจ แต่ต้องทำความเข้าใจต่อปัญหาและพฤติกรรมต่างๆ ของผู้รับการปรึกษาและวิเคราะห์ปัญหาไปพร้อมๆ กับผู้รับการปรึกษา

ขั้นตอนในการให้การปรึกษา

ขั้นตอนในการให้การปรึกษาแนะนำนั้น สามารถใช้หลักการ - GATHER - ซึ่งประกอบด้วย

1. G - Greeting การทักทายด้วยท่าทางและคำพูดที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี

- เมื่อผู้รับการปรึกษาเข้ามา มีการกล่าวคำทักทาย เชื้อเชิญ หากการสื่อสารมีความซับซ้อน และต้องใช้ระยะเวลา ควรจัดเก้าอี้ระยะห่างระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาให้อยู่ในระยะที่พอดี ไม่ไกลจนเกิดอาการเกร็ง หรือห่างเกินไปจนต้องใช้เสียงดัง

- มีการสบสายตา (eye contact) ที่เหมาะสม

- ท่านั่งควรเรียบร้อย ไม่ควรนั่งเผชิญหน้า ควรตั้งเก้าอี้ทางด้านข้างทำมุมหกสิบองศาหรือมุมฉากต่อกัน ซึ่งช่วยให้เห็นภาษากายของผู้มารับการปรึกษาด้วย

- เปิดประเด็นการพูดคุยด้วยคำพูดกลางๆ เช่น การเติบโตของลูกเป็นอย่างไร หรือถามถึงบรรยากาศการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว แล้วจึงเข้าสู่การซักถามหรือบอกเล่าข้อมูล

2. A - Active listening การฟังอย่างตั้งใจ

- ควรฟังด้วยท่าทางที่เป็นมิตร มีการสบสายตา โนม้ตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย ซึ่งเป็นภาษากายหรืออวัจนภาษาที่สะท้อนถึงความใส่ใจ

- ให้ความสนใจตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาบอกเล่าด้วยการการพยักหน้ารับรู้ การสบตา หรือการตั้งคำถามที่สอดคล้องกับเรื่องราวได้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้เล่าเรื่องราวความรู้สึกนึกคิดตลอดจนความเชื่อของผู้รับคำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษา ได้สำรวจไตร่ตรองเพื่อความเข้าใจตัวเองมากขึ้น รวมถึงเพื่อให้ได้ข้อมูล แนวทางแก้ไขปัญหาและแผนการปฏิบัติต่อไป โดยทั่วไปแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาควรใช้คำถามแบบเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาได้คิดได้อย่างถี่ถ้วนและตอบตามที่ต้องการอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ผู้ให้การปรึกษายังต้องสามารถจัดการกับความเงียบในระหว่างให้การปรึกษาได้ โดยอาศัยทักษะต่างๆ เช่น การสะท้อนความรู้สึกหรือการทวนความ เป็นต้น

3. T - Telling เป็นกระบวนการบอกเล่าที่จะช่วยเหลือในการมองหาที่มาของปัญหา กระบวนการบอกเล่านี้จะช่วยนำไปสู่การค้นพบรากฐานปัญหาที่แท้จริงหรือต้นเหตุซึ่งต้องแก้ไข โดยอาจใช้ร่วมกับการตั้งคำถาม ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการนี้ราบรื่นขึ้น โดยคำถามที่ใช้ส่วนมากจะใช้คำถามปลายเปิด เช่น อะไรอย่างไร พอจะบอกหรือเล่าเหตุการณ์ได้ไหม เช่น

“ลูกอายุ..... ตามDSPM มีแนวทางว่าเค้าจะ.....ได้ แต่พบว่าวันนี้ เค้ายังไม่สามารถเขียนวงกลมได้ คุณแม่คิดว่าน่าจะเป็นเกิดจากอะไรได้บ้างคะ”

“ตอนนี้ลูกอายุ....แล้ว หมอตรวจดูแล้วเค้าแข็งแรงดี น้ำหนักก็ดี ท่าทางอยากพูดอยากคุยตาม DSPM เค้าจะ.....ได้ แต่วันนี้ เราเห็นว่าเค้ายัง....ไม่ได้ อันนี้คุณพ่อคิดว่า เราน่าจะมีวิธีการสนับสนุนได้อย่างไรบ้าง”

ทั้งนี้ ควรหลีกเลี่ยงคำถาม “ทำไม” เพราะมักสร้างความรู้สึกถูกคาดหวังแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้ ยังควรระมัดระวังคำถามไม่ให้เกิดความรู้สึกตำหนิตาย

4. H - Helping ช่วยให้มีการตัดสินใจแก้ปัญหาได้ โดยการให้กำลังใจและการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อให้มองเห็นทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่และตัดสินใจได้เหมาะสม

ทักษะการให้กำลังใจ

เป็นการแสดงความสนใจ เข้าใจในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพูดและสนับสนุนให้คิดและกระทำต่ออย่างเชื่อมั่น โดยใช้แนวทางต่อไปนี้

1. มองหน้า สบตา ยิ้ม ผงกศีรษะ ตอบรับสั้น
2. ย้ำ หรือทวนซ้ำคำสำคัญๆ ที่ผู้รับคำปรึกษาพูดถึง
3. ใช้คำพูดชื่นชมหรือคำพูดด้านบวกให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความมั่นใจ มีความหวังและกำลังใจที่จะคิดหรือทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นจริงได้
4. หลีกเลี่ยงการสร้างความหวังและการปลอบใจที่ไม่อาจเป็นจริงได้ หรือใช้การให้กำลังใจเพื่อกลบเกลื่อนความรู้สึกท้อแท้ของผู้รับคำปรึกษา

ทักษะการให้ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ให้ควรชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วน ใช้ภาษาง่ายๆ ในกรณีของการให้ข้อมูลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก สามารถให้พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กอ่านข้อแนะนำที่ระบุในคู่มือ DSPM และทำความเข้าใจในขั้นตอนนี้ได้

2. ผู้ให้คำปรึกษาควรตรวจสอบความรู้และความต้องการเกี่ยวกับเรื่องที่จะให้ข้อมูลจากผู้รับคำปรึกษาก่อนให้ข้อมูล เพื่อประหยัดเวลาและเป็นการให้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. หลังจากให้ข้อมูลแล้วผู้ให้คำปรึกษาควรตรวจสอบว่าข้อมูลที่ให้นั้น ผู้รับคำปรึกษา เข้าใจถูกต้องหรือไม่ โดยใช้วิธีให้ผู้รับคำปรึกษาทวนซ้ำ

หลังจากให้การช่วยเหลือด้านกำลังใจและข้อมูลแล้ว ผู้ให้การปรึกษาควรจะให้โอกาสผู้รับการปรึกษาพิจารณาว่าคำแนะนำเป็นที่พอใจ เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้หรือไม่ หรืออาจถามความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่มีต่อคำแนะนำนั้นว่า มีความคิดเห็นหรือความรู้สึกอย่างไร

5. E - Explaining อธิบายข้อดีของแต่ละแนวทางที่เสนอ ข้อเสียที่มีเพื่อให้เจ้าของปัญหาตัดสินใจเลือกวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง หลังจากนั้นจะสรุปความเพื่อผู้รับการปรึกษาได้เข้าใจปัญหาของตนเองได้เด่นชัดขึ้น รวมทั้งสรุปแนวทางการแก้ไขที่ผู้รับการปรึกษาได้เลือกแล้ว

6. R - Refer บางครั้งในการแจ้งผลพัฒนาการ ยังอาจต้องอาศัยการตรวจร่างกายหรือการตรวจวินิจฉัยอื่นๆเพิ่มเติมจากผู้มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ ผู้ให้การปรึกษาสามารถส่งต่อผู้มารับการปรึกษาให้กับผู้อื่นที่มีความรู้ความชำนาญในด้านนั้น เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ ก็ควรอาศัยหลักการต่างๆเบื้องต้นส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจที่ดีเพื่อการดูแลเด็กได้อย่างเหมาะสมถูกต้องที่สุดต่อไป

ส่วนที่ 2 สถานการณ์กรณีสมมุติ การแจ้งผลการประเมินพัฒนาการ

ในการแจ้งผลการประเมินพัฒนาการเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองนั้น บุคลากรหน่วยบริการสุขภาพ สามารถคำนึงถึงสามประเด็นสำคัญเป็นแนวทางตามลำดับ ดังนี้

1. **ชื่นชม** : แสดงความชื่นชมในเรื่อง

- พ่อแม่ ผู้ปกครองที่พาเด็กมารับการคัดกรองพัฒนาการและ/หรือ มีการดูแลส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
- ชื่นชมในศักยภาพ ความพยายามของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการส่งเสริมเด็กต่อเนื่อง
- ชื่นชมในศักยภาพของเด็กในพัฒนาการส่วนที่ทำได้ดี มีพัฒนาการสมวัย /หรือเป็นไปตามวัย

2. **แจ้งข้อมูล** : แจ้งสิ่งที่ต้องพึงตระหนักคือ

- พัฒนาการของเด็กในส่วนที่ต้องกระตุ้นส่งเสริมเพิ่มเติม โยควรระบุให้ชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถอาศัยข้อมูลอ้างอิงจากคู่มือ DSPM ได้อย่างเป็นรูปธรรม

- พัฒนาการของเด็กมีความต่อเนื่องในทุกด้าน ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถช่วยส่งเสริม พัฒนาการลูก โดยการใช้คู่มือ DSPM ในช่องการฝึกทักษะช่วงอายุที่เกี่ยวข้อง การแจ้งข้อมูลนี้ สามารถใช้การ ชี้ชวนให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กอ่านเอกสารและทำความเข้าใจต่อหน้าบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมิน และซักถาม ทำความเข้าใจให้ชัดเจน หรือทดลองฝึกให้ดู

3. **เน้นย้ำ** : สิ่งสำคัญคืออย่าลืมมาพบเจ้าหน้าที่ในนัดครั้งต่อไป เพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาการของลูก

1. กรณีเด็กมีพัฒนาการสมวัย

เจ้าหน้าที่ : 1. ชื่นชม : บอกข่าวดี ลูกของท่านมีพัฒนาการสมวัย /หรือเป็นไปตามวัย

2. แจ้งข้อมูล : สิ่งที่ท่านต้องพึงตระหนักคือ พัฒนาการของเด็กมีความต่อเนื่องในทุกด้าน ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการลูก โดยการใช้คู่มือ DSPM ในช่องการฝึกทักษะช่วงอายุถัดไป ของลูกโดยใช้เป็นกิจกรรมการเล่น การอ่าน การช่วยเหลือตนเอง เป็นต้น

3. **เน้นย้ำ** : สิ่งสำคัญคืออย่าลืมมาพบเจ้าหน้าที่ในนัดครั้งต่อไป เพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาการ ของลูก

2. กรณีเด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า / **ล่าช้าใช้การสื่อสารคล้ายกัน**

2.1 กรณีผลพัฒนาการปกติ

2.2 กรณีผลพัฒนาการสงสัยล่าช้า

2.3 กรณีต้องมีการส่งต่อเนื่องจากผลพัฒนาการยังคงล่าช้าหลังการกระตุ้นพัฒนาการด้วย เครื่องมือ DSPM แล้วหนึ่งเดือน

2.4 กรณีพบความผิดปกติของร่างกายและพัฒนาการ

เจ้าหน้าที่ : 1. ชื่นชม : พ่อแม่ ผู้ปกครองที่พาน้องเข้ามารับการคัดกรองพัฒนาการ

2. แจ้งผล: ผลจากการคัดกรองพัฒนาการพบว่าน้องยังมีบางข้อที่ทำได้ไม่เต็ม การแจ้งผลควรแจ้งในข้อที่เด็กสามารถทำได้สมวัย/เกินวัยก่อนและชื่นชมผู้ปกครองที่เขาสอนลูกเขาดีในส่วนที่ เด็กทำได้โดดเด่นแล้วค่อยแจ้งในข้อที่เด็กทำไม่ได้ อาจเกิดจากเด็กขาดโอกาสในการฝึกในข้อนั้นๆ

3. สังเกตพฤติกรรม : สอบถามความรู้สึกแสดงความรู้สึกเข้าใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง

4. ให้ข้อมูลการช่วยเหลือ/ให้กำลังใจ เสริมพลังผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (เน้นว่า ผู้ปกครองเป็นคนสำคัญที่สุดที่จะทำให้เด็กเก่งและเจ้าหน้าที่จะคอยช่วยเหลือเสมอหากมีข้อสงสัยอย่างไรยินดี ให้คำปรึกษาตลอด) ให้ข้อเสนอแนะ: พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ต้องกังวลมากเกินไปนะคะ สามารถส่งเสริมและ ฝึกกระตุ้นลูก โดยการคู่มือ DSPM ในช่องการฝึกทักษะข้อที่ลูกทำไม่ได้เป็นระยะเวลา 30 วัน (หากทำได้ ภายใน 2 อาทิตย์ก็นำมาพบเจ้าหน้าที่ก่อนได้เลย)

- สอนวิธีการส่งเสริมพัฒนาการในข้อที่เด็กยังไม่ได้เพื่อให้ผู้ปกครองไปฝึกต่อที่บ้านได้ ด้วยตนเองโดยอย่าลืมถามด้วยว่าที่บ้านเขามีอุปกรณ์การฝึกหรือไม่ ถ้าไม่มีจะสอนวิธีการประยุกต์ใช้อุปกรณ์ที่ เขามีอยู่อย่างไรและอย่าลืมการให้ผู้ปกครองสาธิตย้อนกลับด้วยเพื่อจะได้แน่ใจว่าเขาเข้าใจและสามารถกลับไป ส่งเสริมพัฒนาการลูกได้จริงๆ

5. **เน้นย้ำ**: สิ่งสำคัญคืออย่าลืมมาพบเจ้าหน้าที่ในนัดครั้งต่อไปนะคะ เพื่อติดตามประเมินผล พัฒนาการของลูก

ตัวอย่างสถานการณ์กรณีสมมุติ

สถานการณ์กรณีสมมุติ 1

เด็กอายุ 9 เดือน พัฒนาการสมวัย

น้องจูน อายุ 9 เดือน มารับการคัดกรองพัฒนาการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

หมอ : สวัสดีค่ะ คุณพ่อคุณแม่ น้องจูน น้องแข็งแรงสบายดีไหมคะ

พ่อ-แม่: สบายดีค่ะ กินเก่งมาก อ้อแอ้ส่งเสียงจะคุยด้วยตลอดค่ะ

หมอ : ดูลิ ยิ้มให้หมอด้วย น่ารักจริงๆ พ่อแม่ชื่นใจเลยนะคะ ดีมากเลยคะที่พ่อกับแม่พาลูกมาวันนี้ ลูกโชคดีมากเพราะพ่อแม่ ให้ความสำคัญและพาลูกมาพบหมอ (*ชื่นชม*) พ่อกับแม่ได้ใช้หนังสือประเมินพัฒนาการ DSPM เล่มนี้บ้างไหมคะ

พ่อ-แม่: ไม่รู้จักค่ะ /มันคืออะไรคะ

หมอ : หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์มากค่ะ หมอจะอธิบายการใช้คู่มือ DSPM ประเมินพัฒนาการน้องจูนไปพร้อมกันเลยนะคะ

หมอ : (ทำการประเมินพัฒนาการเด็กช่วงอายุ 9 เดือน หน้า 22-25 / สรุปผลการประเมินพัฒนาการ)

หมอ : ยินดีด้วยนะคะ น้องจูนมีพัฒนาการเป็นไปตามวัยของน้องในช่วงอายุ 9 เดือน (*แจ้งข้อมูล*)

แม่ : ดีใจจังเลยคะ ขอถามคุณหมอน้อยคะ น้องจูนยังก้าวเดินไม่ได้เหมือนน้องข้างบ้านเลยคะ ทั้งๆที่อายุเท่ากัน

หมอ : คุณแม่คงกังวล แสดงว่าคุณแม่ให้ความสนใจและใส่ใจน้องจูนมากนะคะ คุณแม่ดูคู่มือ DSPM นะคะ ที่ช่วงอายุ 9 เดือน น้องจูนสามารถยืนอยู่ได้โดยใช้มือเกาะ ซึ่งตรงตามที่ระบุว่าช่วงอายุนี้นี้เด็กควรทำได้ ก็แปลว่าน้องเก่งสมกับวัยของเค้าแล้วคะ แต่เป็นไปได้ว่า เด็กบางคนจะทำได้มากกว่านี้ อย่างเด็กข้างบ้านที่เริ่มก้าวเดิน แต่คุณแม่สามารถยึดตามคู่มือ DSPM ว่าช่วงวัยของลูกคุณแม่อยู่ช่วงไหนและควรทำอะไรได้บ้าง โดยไม่ต้องกังวลเพราะการนำลูกของเราไปเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่นนะคะ (*แจ้งข้อมูล*)

แม่ : โล่งใจแล้วคะ

พ่อ : แล้วเราจะทำอย่างไรได้บ้างครับหมอ

หมอ : เราอยากให้น้องจูนเก่งมากขึ้นไปเรื่อยๆตามวัยของเค้านะคะ หนังสือคู่มือเล่มนี้ดีมากคะ หลังจากนั้นให้คุณแม่คุณพ่อใช้คู่มือ DSPM ในการส่งเสริมพัฒนาการของลูกในช่วงเดือนต่อไปตามนี้เลยคะ คุณพ่ออ่านตรงนี้ออกเสียงให้แม่ฟังไปด้วยกันเลยคะ... (ให้พ่ออ่าน) ... มีข้อสงสัยในการไปฝึกลูกที่บ้านต่อไหมคะ(*แจ้งข้อมูล*)

(**แนะนำการใช้คู่มือ DSPM ในส่วนของการเฝ้าระวังโดยเน้นในช่วงการฝึกทักษะ)

พ่อ-แม่: ง่ายเลยคะ ไม่สงสัยคะ ทำได้คะ ขอบขอบคุณหมอที่แนะนำคู่มือเล่มนี้ พวกเราจะใช้แน่นอน

หมอ : ดีมากค่ะ ทุกๆนัดฉีดวัคซีน หากมีข้อสงสัยคุณพ่อคุณแม่ถามหมอได้เลยนะคะ และหมอจะขอนัดมาเจอกันมาดูพัฒนาการกันใหม่ในตอนนี้น้องอายุ 18 เดือน ครั้งหน้าน้องจะเก่งขึ้นอีกค่ะ โหนช่วยทวนหน่อยค่ะว่าหมอยากให้ทำอะไรบ้าง

พ่อ-แม่: กลับไปฝึกและเล่นกับน้องจนตามที่คุยต่อกันแล้วตอนนี้น้องครบ 18 เดือน พามาพบหมออีก (เน้นย้ำ)

หมอ : ดีมากค่ะ เจอกันใหม่ตามนัดนะคะ ^_^”

สถานการณ์กรณีสมมุติ 2

แม่พาเด็กอายุ 18 เดือนมาพบคุณหมอตตามนัดหลังจากประเมินพัฒนาการด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย(DSPM) พบพัฒนาการสงสัยล่าช้า ด้านการใช้ภาษา

หมอ: สวัสดีค่ะคุณแม่ สวัสดีค่ะน้องทิพย์ เป็นอย่างไรบ้างคะเมื่อเช้าฝนตกหนัก เดินทางมาลำบากไหม

แม่ : สวัสดีค่ะคุณหมอ รอดดดหล่ม เลยมาชานิดหน่อยค่ะ น้องนั่งตรงนี้ได้ไหมคะ

หมอ: นั่งได้เลยค่ะ ดีจังเลยที่แม่พาลูกมาประเมินพัฒนาการในวันนี้ (ชื่นชม) คราวที่แล้ว น้องมาตอนเก้าเดือน ประเมินได้ดีทุกด้านเลย แม่ได้ใช้คู่มือDSPMนี้ สอนน้องต่อไหมคะ

แม่ : ใช้บ้างค่ะ ช่วงแรกๆ แต่ตอนหลังฝากให้ย่าช่วยดู

หมอ: หมอจะประเมินพัฒนาการของน้องนะแม่คะ พบว่าน้องมีพัฒนาการสมวัยเกือบทุกด้านเลยคะ แต่มี 1 ด้านที่น้องน่าจะทำได้ดีกว่านี้ ตอนที่คุณหมอปะเมินน้องคุณแม่สังเกตได้ไหมคะ น้องไม่มีการพูดเลียนคำที่เด่นหรือคำสุดท้ายของคำพูด ซึ่งเป็นพัฒนาการด้านการใช้ภาษา (ให้ข้อมูล)

แม่ : ใช่ค่ะ คุณแม่ก็สังเกตเห็นเหมือนกัน เค้าน่าจะพูดด้วยคะ คุณแม่ต้องทำอะไรต่อ

หมอ: ดีจังที่คุณแม่ก็สังเกต คุณแม่ใช้ตามคู่มือDSPMเล่มนี้ได้เลยคะ ให้ฝึกน้องตามนี้ เปิดหน้า 35 ข้อ 56 คือข้อที่น้องยังไม่ผ่านคะ คุณแม่อ่านให้คุณหมอฟังหน่อยสิคะ

แม่ : (อ่านวิธีฝึกทักษะในคู่มือDSPM อ่านออกเสียงชัดเจน) (ให้ข้อมูล)

หมอ: คุณแม่มีข้อสงสัยอยากจะถามคุณหมอเพิ่มเติมไหมคะ

แม่ : ที่อ่านเป็นตัวอย่างเรื่องอาบน้ำแต่งตัว แม่สามารถฝึกน้องตอนทำกิจกรรมอื่นนอกจากการอาบน้ำแต่งตัวได้ไหมคะ

หมอ: ได้ทุกกิจกรรมเลยคะ ไม่ว่าจะเป็นตอนเก็บของเล่น ตอนกินข้าวหรือตอนไหนที่คุณแม่อยู่กับน้องได้หมดเลยคะ คุยกะน้องบ่อยๆ พูดออกเสียงซ้ำๆ ซัดๆ สบตากับน้อง ทำแบบนี้ทุกวัน วันละสี่ห้าครั้งเป็นอย่างน้อย *(ให้ข้อมูล)* ..พอทำได้ไหมคะ มีอะไรกังวลไหมคะ

แม่ : ไม่มีคะ ทำได้คะ จะตั้งใจทำบ่อยๆเลยคะ

หมอ: ส่วนด้านอื่นๆ คุณแม่ก็ฝึกน้องต่อตามช่วงเดือนถัดไปได้เลย เพราะน้องทำตามช่วง18 เดือนได้หมดแล้ว *(ให้ข้อมูล)* ลองอ่านคูสิคะ เผื่อมีข้อสงสัยอะไร

แม่ : (อ่านแนวทางใน DSPM และทำความเข้าใจกับคุณหมอ)..... *(ให้ข้อมูล)*

หมอ: เยี่ยมมากคะ ฝึกบ่อยๆนะคะ หมอเชื่อว่าคุณแม่สามารถช่วยให้น้องเก่งขึ้นได้แน่นอนคะ และขอนัดน้องอีกครั้งหลังจากนี้ 1 เดือนนะคะ ในวันที่ (ระบุวันนัดอย่างชัดเจน) หากน้องสามารถทำได้ดีขึ้นภายใน 2 อาทิตย์ก็กลับมาหาหมอก่อนหน้า 1 เดือนได้เลยคะ คุณแม่สะดวกมาตามวันนัดนี้ไหมคะ

แม่ : สะดวกคะ

หมอ: ไหนคุณแม่ลองเล่าให้หมอฟังหน่อยสิคะว่าวันนี้ เราคุยเรื่องสำคัญอะไรบ้าง

แม่ : ต้องกลับไปฝึกตามในเล่มโดยฝึกให้น้องพูดเลียนคำพูด และพูดบ่อยๆ เวลาอยู่บ้านหรือทำกิจกรรมต่างๆ ที่บ้านคะ และขอนัดน้องอีกครั้งหลังจากนี้ 1 เดือน แต่ถ้าน้องสามารถทำได้ดีขึ้นภายใน 2 อาทิตย์ก็กลับมาหาหมอก่อนหน้า 1 เดือนได้คะ *(เน้นย้ำ)*

หมอ: เยี่ยมมาก สวัสดิ์คะ แล้วเจอกันนะคะ

สถานการณ์กรณีสมมุติ 3

คัดกรองพัฒนาการเด็กอายุ 30 เดือนเด็กมีพัฒนาการดีขึ้นในการติดตามคัดกรองพัฒนาการซ้ำเนื่องจากมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าจากการคัดกรองครั้งแรก

หมอ: สวัสดิ์คะคุณแม่ เป็นอย่างไรบ้างคะ น้องชะอมเป็นอย่างไรแล้วบ้าง

แม่ : สวัสดิ์คะคุณแม่ น้องชน กินเก่งด้วยคะ คุยจ้อเลย ชะอมอยู่กับคุณพ่อกำลังตามเข้ามาคะ ที่หมอให้ไปฝึกน้องก็ทำได้แล้วนะคะ

หมอ: ดีใจจัง เดี่ยวหมอดูไปพร้อมกับพ่อแม่เลยนะ...(ทำการทดสอบ)...ขอแสดงความยินดีด้วยคะ ที่เราประเมินเมื่อเดือนที่แล้ว น้องชะอมยังหียบของใส่ถ้วยเองไม่ได้ แต่วันนี้หมอประเมินดูแล้ว น้องสามารถทำได้ดีมาก *(ให้ข้อมูล)* แสดงว่าอยู่บ้านคุณแม่คุณพ่อช่วยกระตุ้นพัฒนาการของน้องได้ดีมากเลย *(ชื่นชม)*

แม่ : ขอบคุณคะคุณหมอ จากเมื่อคราวก่อนที่คุณหมอได้ให้คำแนะนำไป ดิฉันก็กลับไปฝึกลูกคะ ผลัดกันเล่นของเล่นกับลูกจนน้องคุ้นเคยก่อน ฝึกให้เขารอคอยที่จะหยิบก้อนไม้ใส่ถ้วย หลังจากที่ดีฉันหยิบใส่เสร็จแล้ว ก็ให้น้องชะอมหยิบใส่ที่หลังคะ แล้วเก็บของเล่นเข้าที่

หมอ: ดีจังเลยคะ(ชื่นชม) หลังจากวันนี้คุณแม่ก็ฝึกน้องไปเรื่อยๆ นะคะ ดูตัวอย่างวิธีการฝึกทักษะน้องต่อจากข้อที่ 78 คุณแม่ลองอ่านให้หมอฟังสิคะ (แม่อ่าน.....) สงสัยอะไรไหมคะ... (ตอบข้อสงสัย)..

ต้องฝึกบ่อยๆอย่างสม่ำเสมอ นะคะ น้องจะทำได้ดี และเก่งขึ้นเรื่อยๆ (ให้ข้อมูล)

แม่ : ได้คะคุณหมอ ดิฉันจะฝึกน้องบ่อยๆ คะ อยากเห็นน้องมีพัฒนาการที่ดี ฉลาดๆ ต้องขอบคุณหมอที่แนะนำพ่อกับแม่นะคะ เป็นประโยชน์มากเลยคะ

หมอ: เยี่ยมมากคะ ฝึกบ่อยๆนะคะ หมอเชื่อว่าคุณแม่ทำได้แน่นอนคะ ครั้งถัดไป คือ ตอนน้องอายุ 3 ขวบครึ่ง คือ 42 เดือนนะคะ ก่อนกลับบ้านวันนี้ ลองสรุปให้หมอฟังหน่อยว่า อยากให้พ่อแม่ทำอะไรบ้าง

แม่ : แม่ก็ต้องฝึกน้องไปเรื่อยๆ ตามตัวอย่างวิธีการฝึกในหนังสือ DSPM ต้องฝึกบ่อยๆอย่างสม่ำเสมอ แล้วครั้งถัดไป มาเจอหมออีก ตอนน้องอายุ 3 ขวบครึ่ง (เน้นย้ำ)

หมอ: ถูกต้องคะ แล้วพบกันใหม่นะคะ

แม่ : สวัสดีคะ

สถานการณ์กรณีสมมุติ 4

เด็กอายุ 42 เดือน คัดกรองพัฒนาการครั้งแรกพบสงสัยล่าช้ามาติดตามคัดกรองซ้ำ
หลังกระตุ้น 30 วัน ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองโดน
ยังไม่ผ่านต้องส่งต่อไปที่โรงพยาบาลชุมชนลำปลายมาศ

หมอ : สวัสดีคะ คุณพ่อคุณแม่และน้องนี่

พ่อ-แม่: สวัสดีคะ/ครับ คุณหมอ

หมอ : หมอดีใจที่ได้เจอคุณพ่อคุณแม่และน้องนี้อีก แสดงว่าคุณพ่อคุณแม่ให้ความสำคัญ ใส่ใจ ติดตามดูแลพัฒนาการลูกอย่างดีมากเลย หมอขอชื่นชมนะคะ (ชื่นชม)

หมอ : เป็นอย่างไรบ้างคะ หลังจากที่เรพบกันเมื่อเดือนที่แล้ว พัฒนาการน้องเป็นอย่างไรบ้าง อยากให้เล่าให้หมอฟังหน่อยว่าทำอะไรบ้างและผลเป็นอย่างไร

พ่อ-แม่: แม่กลับไปฝึกคะ ทำทุกวันตามข้อพัฒนาการในหนังสือDSPMที่คุณหมอแนะนำ แต่น้องนี่ยังทำ

ไม่ได้เลยคะ แม่รู้สึกกลัวใจและเป็นกังวลมาก

หมอ : ใช่คะ วันนี้หมอได้ตรวจพัฒนาการน้องซ้าแล้ว พบว่าน้องยังทำไม่ได้เช่นกันคะคุณแม่ ตามที่คุณแม่เห็น หมอเห็นควรว่า ต้องส่งน้องนี้ไปกระตุ้นพัฒนาการและตรวจเพิ่มเติมที่โรงพยาบาลล่าปลายมาคะคะ
(ให้ข้อมูล)

(**คุณพ่อคุณแม่นั่งเงียบไป.....ต่างมองหน้ากัน**)

แม่ : แสดงว่าน้องพัฒนาการล่าช้าแล้วใช่ไหมคะ แล้วน้องจะเป็นอะไรมากไหมคะ จำได้ว่าลูกคนโตของเราก็ เป็นแบบนี้ต่อมาเขาก็สามารถพูดได้เป็นปกติคะ ตอนนี้อ่านขวบกว่าแล้ว

หมอ: หมอดีใจด้วยค่ะที่ลูกคนโตของคุณแม่เป็นปกติ แต่สำหรับน้องนี้มีพัฒนาการน่าสงสัยว่าจะล่าช้าหลาย ด้าน หมอคิดว่าไม่ควรรอแล้ว ถ้าน้องได้รับการตรวจจากหมอเร็ว ถ้าเจอปัญหาหรือโรคอะไร จะได้รับแก้ไข รักษาและการกระตุ้นพัฒนาการเร็วจะทำให้น้องเก่งตามทันเด็กอายุเท่าๆกับเค้าได้ แต่ถ้าคุณหมอผู้เชี่ยวชาญ ได้ตรวจแล้วพบว่าน้องไม่มีปัญหาอะไร เราจะได้สบายใจและมั่นใจในการกระตุ้นพัฒนาการเค้าต่อที่ หนองโดนได้ (ให้ข้อมูล)

พ่อ : แต่ตอนนี้เรายังไม่พร้อม

หมอ: ค่ะ คุณพ่อมีความกังวลเรื่องอะไรคะ เล่าให้หมอฟัง ปรีกษาหมอได้เลยคะ

พ่อ : ผมกังวลเรื่องขั้นตอนการตรวจและค่าใช้จ่ายครับ

หมอ: ค่ะ.....เรื่องค่าใช้จ่ายนั้น หมอจะทำหนังสือส่งตัวให้คะคะ น้องไปตรวจตามสิทธิได้เลยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม
(ให้ข้อมูล)

พ่อ-แม่: ครับ/ค่ะ เพื่อลูกและคุณหมอเห็นสมควรเราจะทำตามคำแนะนำครับ/ค่ะ

หมอ : ยังมีเรื่องอื่นหนักใจอีกไหมคะ

แม่ : ห่วงเค้าคะ เค้าจะเป็นอะไรมากไหมคะ

หมอ : หมอก็ห่วงเค้าเหมือนกิน แต่เท่าที่ตรวจดูตอนนี้ นอกจากเรื่องพัฒนาการที่เราคุยกันแล้ว อย่างอื่นน้อง ก็ดูแข็งแรง น้ำหนัก ความสูง เส้นรอบศีรษะดีหมดเลย ไม่มีการชัก ไม่มีอะไรผิดปกติรุนแรง มีเรื่องพัฒนาการ อย่างเดียวที่ยังห่วง หมอมองว่าเราโชคดีที่พ่อแม่สนใจลูกและเราได้ช่วยกันสังเกตแล้วหาทางแก้ไขให้ลูกตั้งแต่ แรกๆหรือตั้งแต่ปัญหายังไม่มาก (ให้ข้อมูล)

พ่อ : ก็ร้อนใจนิดหน่อย อยากรู้ว่าเค้าเป็นอะไรจะได้แก้ไข

หมอ : หมอดีใจมากเลยคะที่คุณพ่อคุณแม่สนใจลูกใกล้ชิด รอสักครู่คะหมอจะเขียนหนังสือส่งตัวให้เลยคะ คุณพ่อคุณแม่ใช้น้ำส่งตัวนี้พาลูกไปที่โรงพยาบาลล่าปลายมาคะคะ (เน้นย้ำ) ได้ผลยังไง เค้าจะแจ้ง กลับมาบอกหมอ แล้วถ้าเค้าจะส่งกลับมาให้หมอช่วยดูแลต่ออย่างไร ก็ยินดีนะ หรือแวะมาส่งข่าวกันหน่อยก็ดีคะ

พ่อ-แม่: ครับ/ค่ะ

